

**LANDELIJKE KLACHTENCOMMISSIE VOOR HET ALGEMEEN BIJZONDER
ONDERWIJS**

ADVIES 2015-22

9 september 2015

Hoewel de leerling in de bevorderingsvergadering besproken is, is niet onderzocht of er reden was op de regel een uitzondering te maken. Daartoe was echter naar het oordeel van de commissie wel reden. Het is in de praktijk voor een eenzijdige bèta-leerling vrijwel onmogelijk om gemiddeld cijfer van 7,5 te behalen. Dit omdat het aantal cijfers voor alfa-vakken het aantal cijfers voor bèta-vakken overstijgt. Dit is in het geval van deze leerling anders wanneer rekening gehouden zou worden met het wegvallen van een aantal talen-vakken in het volgende leerjaar. De gang van zaken tijdens de bevorderingsvergadering en de procedure daarna geeft ook aanleiding tot het maken van opmerkingen. Aangezien de belangrijkste beslissing, bevordering naar welke klas, pas tijdens de bevorderingsvergadering is en kon worden genomen en klagers daags daarna zijn geïnformeerd, is niet juist dat het proces van afwijzing te lang heeft geduurd. De commissie geeft de school het advies het verzoek van klagers de leerling te doen laten overgaan naar 4 vwo opnieuw te bekijken. De commissie acht een heroverweging in onderhavige situatie op zijn plaats. De commissie beveelt de school aan een standaard te ontwikkelen voor de motivering waarom een leerling al dan niet onderwijs op vwo niveau kan volgen bij overgangen zoals in casu aan de orde.

ORDEEL VAN DE LANDELIJKE KLACHTENCOMMISSIE
VOOR HET ALGEMEEN BIJZONDER ONDERWIJS
INZAKE KLACHT 15-22

De Landelijke Klachtencommissie voor het algemeen bijzonder onderwijs (verder: de commissie) heeft op 8 juli 2015 per e-mail een klacht ontvangen van de heer A. en mevrouw B. (hierna te noemen: klagers). Klagers zijn ouders van C. (14 jaar), leerling van D. te Den Haag (hierna: de school). De klacht, geregistreerd onder nummer 15-22, is gericht tegen de heer E., teamleider havo van de school, hierna te noemen: aangeklaagde.

Procedure

De commissie die de klacht heeft behandeld, bestond uit mr. C. Sjenitzer, voorzitter, mevrouw E.I.H. Gordijn-Oud, lid en mevrouw A.E. Blik-de Jong, lid.

De commissie heeft op 8 juli 2015 het door klaagster ingevulde vragenformulier ontvangen. Op verzoek van de commissie hebben klagers bij e-mail van 12 juli 2015 nadere stukken ingediend.

Aangeklaagden zijn in de gelegenheid gesteld zich schriftelijk te verweren. Op 21 augustus 2015 heeft de commissie een verweerschrift ontvangen. Op verzoek van de commissie hebben zowel klagers als aangeklaagde de commissie op 25 en 27 augustus 2015 nog nadere stukken doen toekomen.

Klagers en aangeklaagden zijn daarnaast in de gelegenheid gesteld hun standpunten nader toe te lichten op een op 28 augustus 2015 te Den Haag gehouden besloten hoorzitting.

Klagers waren daarbij aanwezig. De aangeklaagde was eveneens aanwezig, vergezeld van mevrouw mr. F. en de heer mr. G., respectievelijk juridisch medewerker en advocaat te Den Haag en de heer H., rector van de school.

Tijdens de hoorzitting heeft de school op verzoek van de commissie onder voorwaarde van vertrouwelijkheid schriftelijke gegevens overgelegd met de stemverhoudingen en de

motivering van de stem per vak/docent. Klagers hebben uitdrukkelijk ingestemd met de vertrouwelijkheid. Klagers hebben wel kennis genomen van de gegevens, maar zij hebben daarvan geen afschrift voor hun dossier ontvangen.

Ontvankelijkheid

De school was ten tijde van de voorgevallen feiten en de indiening van de klacht aangesloten bij de commissie. De zoon van klagers was op voornoemde momenten leerling van de school. De klacht is ontvankelijk.

Korte inhoud van de klacht

1. De leerling wordt het ten onrechte niet mogelijk gemaakt de overstap van 3 havo naar 4 vwo te maken.
2. Het proces van afwijzing heeft veel te lang geduurd.

Ad 1. De leerling heeft het afgelopen schooljaar 3 havo gedaan. Hij gaat het profiel natuur en techniek kiezen. De leerling wil naar 4 vwo omdat hij technische informatica wil studeren aan de TU Delft. De leerling scoort heel goed op de technische vakken maar heeft moeite met (vreemde) talen. Conform de wet en de notitie van de staatssecretaris kan een school ontheffing voor een tweede vreemde taal verlenen. Indien het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert, kan een vrijstelling aan de orde zijn. De vrijstelling is geen recht maar de school moet met goede argumenten aangeven waarom zij geen vrijstelling geven. Nadat eerder e-mailverkeer (20 april 2015 en 21 april 2015) niet tot het gewenste resultaat had geleid, hebben klagers bij e-mail van 23 april 2015 gewezen op de hiervoor omschreven derde grond van een vrijstelling. Op 24 april 2015 heeft de rector laten weten dat een reactie nog zou volgen na de meivakantie. De klagers hebben op 20 mei 2015 de rector een reminder gestuurd. Op 21 mei 2015 heeft de aangeklaagde via een e-mail aangegeven met de docenten en de leerling te zullen gaan praten. Een besluit zou voor 29 mei 2015 volgen. Het antwoord op de mail van klagers van 2 juni 2015 gaf aan dat nog niet alle docenten gesproken waren. Op 4 juni 2015 was de aangeklaagde tijdens een telefoongesprek positief gestemd over een overstap naar het vwo.

De docenten zouden er positief tegenover staan; van belemmeringen zou geen sprake zijn. In de rapportvergadering aan het einde van het jaar zou een en ander geformaliseerd worden. Nadat op 6 juli 2015 de rapportvergadering had plaatsgevonden, hebben klagers op 7 juli 2015 via de mail vernomen dat de overstap naar het vwo toch geen doorgang kon vinden. Dat besluit is diezelfde avond telefonisch door de aangeklaagde toegelicht. Van de rapportvergadering is geen verslag gemaakt. De klagers hebben hun verbazing vervolgens in een mail naar de rector geuit en om diverse stukken gevraagd. Een en ander zou in orde worden gemaakt. Op 8 juli 2015 heeft de aangeklaagde de bevorderingsprocedure en besluitvormingsprocedure naar de klagers gestuurd. De argumentatie van de docenten zou nog volgen. Klagers hebben vervolgens de aangeklaagde om diverse informatie en stukken verzocht. Niet duidelijk is geworden wat de argumentatie is van het besluit.

Ad 2. Zie ad 1. Men wilde geen afspraak maken, wees zeer snel het verzoek af zonder zich in de kwestie te verdiepen en reageerde niet of veel te laat. Het zoeken van een nieuwe school is daardoor bemoeilijkt.

Verweer

Door de aangeklaagden wordt naar aanleiding van deze klacht het volgende aangevoerd.

De aangeklaagde wil allereerst benadrukken dat bevordering van 3 havo naar 4 vwo niet vaak voorkomt. Een ontheffing van een tweede vreemde taal voor een atheneumleerling komt eveneens niet vaak voor, met name op de grond die klagers hebben aangevoerd. Een combinatie van deze twee speciale verzoeken is dus als zeer buitengewoon aan te merken.

Aangeklaagde schetst de gang van zaken die aanleiding heeft gevormd voor het indienen van de klacht. De klacht vraagt, gezien de inhoud daarvan, om een marginale toetsing. Het besluit de leerling niet te bevorderen naar een hoger niveau is met zorgvuldigheid genomen met inachtneming van de geldende procedures en het Bevorderingsreglement. De uitkomst van het besluit is niet zodanig dat de aangeklaagde het besluit niet in redelijkheid heeft kunnen nemen. De leerling kan na het afronden van de havo met een bèta-profiel –met één vreemde

taal (Engels)- doorstromen naar het atheneum om daarna, bij het succesvol afronden van het atheneum, alsnog aan de universiteit studeren.

Verwezen wordt naar het Bevorderingsreglement. Nadat klagers op 20 april 2015 per e-mail aan de aangeklaagde het verzoek kenbaar hebben gemaakt de leerling te bevorderen van 3 havo naar 4 vwo, zijn klagers op 4 juni 2015 (telefonisch) gewezen op het feit dat bevordering naar 4 vwo alleen plaats zal vinden als dit volgens de formele procedures zou worden vastgesteld tijdens de bevorderingsvergadering aan het einde van het schooljaar op basis van het eindrapport en overige criteria zoals inzet, werkhouding en gegevens uit de NIO test en Cito-Vas.

Het gemiddelde cijfer over alle vakken van de leerling is een 7,2 hetgeen niet voldoende is om op basis van het Bevorderingsreglement in aanmerking te komen voor bevordering naar een hoger niveau. De leerling is desondanks, conform het verzoek van klagers, voorgedragen in de bevorderingsvergadering waar alle docenten zijn gehoord en de gelegenheid hebben gekregen hun argumenten naar voren te brengen. De stemming die hierna volgde resulteerde in 7 tegenstemmen en 6 voorstemmen. Deze gang van zaken is in overeenstemming met het Bevorderingsreglement. De bevorderingsvergadering en de stemming hebben zorgvuldig en conform de geldende procedures plaatsgevonden.

Van de bevorderingsvergadering zijn geen notulen gemaakt. Er worden geen letterlijke notulen gemaakt, wel een verslag. De stemming wordt –indien van toepassing- per leerling genoteerd. De aangeklaagde heeft naar aanleiding van het verzoek van klagers alle docenten gevraagd hun argumenten en stem per e-mail aan hem toe te zenden. Gezien het vertrouwelijke karakter van de Bevorderingsvergadering worden deze mails niet gedeeld met klagers. 12 van de 13 docenten hebben gereageerd. De docenten die tegen bevordering van de leerling hebben gestemd schetsten een beeld dat de leerling een goede havo-leerling is, maar een zwakke vwo-leerling zou zijn. Hierbij werd door de docenten gewezen op de werkhouding, het verschil tussen reproduceren van stof en inzicht hebben in de stof. Dit laatste uit zich ook in het verschil tussen de resultaten bij (kleinere) schoolonderzoeken en (grotere) repetities waarbij meer inzichtvragen worden gesteld en meer analyse wordt verwacht.

Overigens heeft de aannamescommissie in 2012 besloten het schooladvies te volgen en de leerling dan ook te plaatsen in een havo/vwo brugklas.

Het gemiddelde eindcijfer over alle vakken, in combinatie met het oordeel van de bevorderingsvergadering over de haalbaarheid van vwo op basis van overige criteria die worden meegewogen bij een dergelijk besluit, heeft ertoe geleid dat het bevoegd gezag heeft besloten de leerling niet te bevorderen naar een hoger niveau maar te bevorderen van 3 havo naar 4 havo.

De mogelijkheid voor ontheffing voor het volgen van een tweede vreemde taal naast Engels is vastgelegd in artikel 26, lid 4 Inrichtingsbesluit WVO. In deze bepaling staat dat de ontheffing van de tweede vreemde taal naast het Engels van toepassing is op atheneum leerlingen. Immers, op de havo is het mogelijk een (bèta)profiel te kiezen waarbij geen tweede vreemde taal naast Engels gevolgd hoeft te worden. Nu besloten is de leerling niet te bevorderen naar 4 vwo, is een ontheffing voor een tweede vreemde taal naast Engels niet meer aan de orde.

Hoewel de school eerst het ontheffingsverzoek heeft afgewezen, is de ontheffingsaanvraag later in behandeling genomen nadat klagers hebben gespecificeerd dat zij dit verzoek indienden omdat de leerling een “eenzijdige bèta” zou zijn, bij wie het volgen van onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding hindert.

Het was voor klagers na het telefoongesprek van 4 juni 2015 duidelijk dat pas na het eindrapport en de bevorderingsvergadering duidelijkheid verschaft kon worden over beide verzoeken. In vorenbedoeld telefoongesprek heeft de aangeklaagde aangegeven dat er bij de docenten is geïnformeerd naar hun opvattingen in het kader van het ontheffingsverzoek (en dus niet het bevorderingsverzoek). Bij een dergelijk ontheffingsverzoek dient de school een belangenafweging te maken tussen enerzijds de wens leerlingen met een breder talenkennis op te leiden en de toegang tot het wetenschappelijk onderwijs gekoppeld is aan een brede talenkennis en anderzijds de wens om te voorkomen dat dit leidt tot onnodige blokkades voor leerlingen voor wie het wetenschappelijk cognitief haalbaar is maar een tweede vreemde taal blokkerend kan werken. De informatie bij docenten is ingewonnen ten behoeve van deze belangenafweging.

Klagers is nimmer toegezegd dat de leerling bevorderd zou worden naar 4 vwo. Er is gesproken over de mogelijkheid tot bevordering en de mogelijkheid tot ontheffing voor een tweede taal, klagers zijn echter gewezen op het geldende reglement en dat over de verzoeken geoordeeld zou worden in de bevorderingsvergadering.

Oordeel

Op grond van het dossier en hetgeen aan de orde is geweest tijdens de hoorzitting komt de commissie tot het volgende oordeel.

Klachtonderdeel 1:

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een disharmonisch profiel bij de leerling. Er is sprake van discrepantie tussen zijn verbaal en performatief IQ. De leerling is erg goed in de exacte vakken maar scoort beduidend lager op de talen.

Tijdens de hoorzitting is gebleken dat het de intentie is geweest de gevraagde vrijstelling voor een tweede vreemde taal te verlenen wanneer besloten zou worden de leerling te bevorderen naar 4 vwo. In afwachting van het besluit dat genomen zou worden met betrekking tot de bevordering van de leerling is dit echter niet aan klagers en de leerling kenbaar gemaakt.

Wat betreft het besluit om de leerling niet te bevorderen naar 4 vwo, maar naar 4 havo geldt als uitgangspunt – uitgaande van de deskundigheid van de school - dat de bevoegdheid om dit soort beslissingen te nemen in eerste instantie bij de school berust. De commissie stelt zich terughoudend op. Alleen wanneer procedure- of andere regels niet zijn gevolgd of wanneer de uitkomst van de beslissing zodanig is dat een besluit in een gegeven geval gelet op alle daarbij betrokken belangen in redelijkheid niet genomen had mogen worden, is er ruimte voor de commissie om tot een gegrondverklaring van de klacht te komen. Bij het onderzoek naar de onderhavige klacht is de commissie echter op een aantal punten gestuit die verdere vragen opwierpen.

Overeenkomstig de bevorderingsnormen van de school dient een leerling om voor bevordering van een havo-klas naar een vwo-klas in aanmerking te komen een gemiddeld eindcijfer van tenminste 7,5 behalen. Daarbij geldt wel dat indien - zoals hier - toetsing aan een beleidsnorm plaats vindt, steeds bezien moet worden of in het aan de orde zijnde geval een uitzondering gemaakt moet worden. Hoewel de leerling in de bevorderingsvergadering besproken is, is niet onderzocht of er reden was op die regel een uitzondering te maken. Daartoe was echter naar het oordeel van de commissie wel reden. Het is in de praktijk voor een eenzijdige bèta-leerling vrijwel onmogelijk om gemiddeld cijfer van 7,5 te behalen. Dit omdat het aantal cijfers voor alfa-vakken het aantal cijfers voor bèta-vakken overstijgt. Dit is in het geval van deze leerling anders wanneer rekening gehouden zou worden met het wegvallen van een aantal talen-vakken in het volgende leerjaar.

In het verweerschrift en ter zitting is verwezen naar de wenselijkheid dat vwo-leerlingen, studenten en afgestudeerden beschikken over een “brede” talenkennis. Wat hiervan ook zij, duidelijk is dat dit in dit geval geen argument is dat voor deze leerling opgaat. Wanneer hij eerst een havo-opleiding volgt en vervolgens de vwo-opleiding afrondt, is het resultaat qua talenkennis vergelijkbaar met de door de leerling en zijn ouders gewenste route.

De gang van zaken tijdens de bevorderingsvergadering en de procedure daarna geeft ook aanleiding tot het maken van opmerkingen. Voor zover de commissie heeft kunnen nagaan, is bij de beoordeling van de bevordering in de lerarenvergadering niet meegewogen dat wanneer de leerling nog slechts de lessen in één moderne taal dient te volgen, zulks zal leiden tot een sterk verminderde druk op de leerling, in het bijzonder op talen-gebied, hetgeen zowel ten gunste zal komen van de enig overgebleven moderne taal als van het nederlands en de andere vakken.

Niet voldoende duidelijk is geworden of de stem en de daaraan ten grondslag liggende motivering zoals die na de vergadering per email door iedere docent op verzoek van aangeklaagde is kenbaar gemaakt, overeenstemt met de stem en de motivering zoals die door de docent tijdens de vergadering is ingebracht. Wel valt op dat de stemverhouding zoals die tijdens de vergadering is genoteerd 7 tegen 6 (totaal 13 stemmen) bedraagt, terwijl de verhouding volgens de latere notering 9 tegen 5 (totaal 14 stemmen) bedraagt. Het valt bovendien op dat het vak LO twee keer en met twee tegenstemmen op de lijst voorkomt (de

laatste keer onder vermelding dat opgave van de motivering ontbreekt) en dat het vak wiskunde niet op de lijst voorkomt. Het is voorts onduidelijk gebleven of op de juiste wijze toepassing is gegeven aan de regel dat een docent die meer dan één vak geeft meerdere stemmen heeft en dat wanneer een vak door meerdere docenten wordt gegeven zij samen één stem mogen uitbrengen.

Blijkens de beschikbaar gekomen motiveringen hebben de leerkrachten bij het bepalen van hun stem zich veelal laten leiden door de resultaten die de leerling in hun eigen vak behaalde. Als gevolg daarvan is de stemming onder de leerkrachten grotendeels eveneens via de alfa/bèta-scheidslijn verlopen. De commissie constateert dat bijna alle docenten van de vakken waarin de leerling erg goed is, een vwo advies geven. Ook in de adviezen van de docenten constateert de commissie disharmonie.

De toegepaste wijze van beoordeling is niet juist. Wanneer de vergadering een beslissing moet nemen over de bevordering van een leerling dient het standpunt van de docent gegrond te zijn op zijn of haar oordeel over de vorderingen van alle vakken. Het moet gaan om een integraal oordeel op basis van alle beschikbare gegevens.

Het is de commissie tenslotte – meer in het algemeen - nog opgevallen dat de motivering van de stemmen, zoals die uit het overzicht naar voren komt, niet in alle gevallen blijkt geeft van een zorgvuldige afweging door iedere docent van de belangen die spelen en die afgewogen moeten worden bij het nemen van de beslissing zoals hier aan de orde. De gang van zaken zoals die zich in dit geval heeft afgespeeld, heeft de commissie niet het vertrouwen kunnen geven dat de vergadering zich voldoende bewust is geweest van het zwaarwegend belang van het besluit waarmee zij de uitdrukkelijke wens van de leerling en zijn ouders afwees.

Ook is op het voorstel van de kant van klagers om de leerling 4 vwo te laten proberen en hem terug te plaatsen naar 4 havo als het niet zou lukken, in dat stadium geen reactie gekomen. Onduidelijk is of en zo ja in hoeverre het in de bevorderingsvergadering onderdeel van de beraadslagingen heeft uitgemaakt.

In tenminste één geval heeft het er de schijn van dat een docent, gevraagd naar haar of zijn motivering, deze ter plekke heeft geformuleerd; in een ander geval verwijst een docent naar de motivering van een mede-docent; van deze laatste heeft de commissie de motivering niet teruggevonden.

Het vorenstaande had voor aangeklaagde redenen moeten zijn het daarheen te leiden dat de locatie-directeur een onderzoek instelde om na te gaan in hoeverre grond bestond om – voor zo ver nodig met gebruikmaking van de hem toegekende bevoegdheid op basis van artikel 15 van het Bevorderingsreglement - af te wijken van het besluit van de bevorderingsvergadering.

De commissie acht gelet op het voorgaande klachtonderdeel 1 **gegrond**.

Klachtonderdeel 2:

Aangezien de belangrijkste beslissing, bevordering naar welke klas, pas tijdens de bevorderingsvergadering is en kon worden genomen en klagers daags daarna zijn geïnformeerd, is niet juist dat het proces van afwijzing te lang heeft geduurd.

Klachtonderdeel 2 is **ongegrond**.

Aanbevelingen

1. Gelet op het voorgaande geeft de commissie de school het advies het verzoek van klagers de leerling te doen laten overgaan naar 4 vwo opnieuw te bekijken. De commissie acht een heroverweging in onderhavige situatie op zijn plaats.

2. De commissie beveelt de school aan een standaard te ontwikkelen voor de motivering waarom een leerling al dan niet onderwijs op vwo niveau kan volgen bij overgangen zoals in casu aan de orde.

Den Haag, 9 september 2015,

C. Sjenitzer,

Voorzitter

D.H.C. Dane-Peeters

Secretaris